

UDK:656.1:614.8

## УЛОГА ПОРОДИЦЕ У СПРЕЧАВАЊУ СТРАДАЊА ДЕЦЕ У САОБРАЋАЈУ И ПРОПУСТИ СА СУДСКОГ АСПЕКТА

### FAMILY ROLE IN PREVENTING CHILD SUFFERING IN TRAFFIC AND OMISSIONS FROM THE ASPECT OF THE COURT

Весна Стевановић<sup>1</sup>

**Резиме:** Велики број саобраћајних незгода са различитим последицама, па и најтежим у којима страдају деца, последица је пропуста пре свега на страни породице. Закон о безбједности саобраћаја на путевима Републике Српске у својим одредбама не садржи посебне одредбе о породици и улози породице у образовању деце у свакодневном учешћу у саобраћају. У судској пракси скоро да не постоје ситуације да је утврђен допринос породице за страдање њихове деце у саобраћају. У овом раду указаћемо и на конкретан случај са подручја Републике Српске у коме је због пропуста одраслих чланова породице дошло до смртне последице – настрадало је њихово малолетно дете. Интерес је сваке државе, сваке локалне заједнице и надлежних органа локалне самоуправе да својим деловањем допринесу смањењу броја настрадалих у саобраћају, а нарочито деце.

**Кључне речи:** Породица, деца, саобраћај, локална заједница, саобраћајна незгода

**Abstract:** A large number of traffic accidents with different consequences, and even the harshest in which children suffer the consequence of failure primarily on the family. Law on Road Traffic Safety of the Republic of Serbian in its provisions do not contain specific provisions on the family and the role of the family in the education of children in their daily participation in traffic. In the jurisprudence there are almost no situation that determined the contribution of families for the suffering of their children in traffic. In this work, we are also pointing to a particular case from the Republic of Serbian which is due to the failure of adult family members came to death consequences - killed their minor child. The interest of every country, every community and relevant local authorities to their actions contribute to reducing the number of nastadalih in traffic, especially children.

**Key words:** family, children, traffic, local community, traffic accidents

## 1. УВОД

Свако од одраслих осетљив је на страдање деце у саобраћају. Нарочито смо осетљиви када страда дете које познајемо – дете наших колега, пријатеља, комшија, ближих или даљих рођака. Наравно, најосетљивији смо када страда дете из нашег најближег окружења.

Са претходним констатацијама поставља се и неколико питања? Пре свега, шта је породица као основна ћелија сваког друштва предузела да научи дете како се правилно учествује у саобраћају? Потом, шта је породица као основна ћелија сваког друштва предузела да спречи неправилно понашање свог детета које може да проузрокује и најтеже последице за саму породицу, али и за друге породице са великим одјеком и у широј друштвеној заједници?

Осим тога, значајна су и нека питања која се односе на најширу друштвену заједницу у којој живимо. Пре свега, шта је друштвена заједница у којој живимо предузела на законодавном плану да у најважнијим прописима из области безбедности саобраћаја укаже на значај породице као основне ћелије од које полази образовање детета за правилно учешће у саобраћају? Потом, и у погледу репресивних мера према породици из које потиче дете које је због пропуста породице проузроковало казнено дело из области саобраћаја – кривично дело или прекршај. Да ли такву породицу односно поједине њене чланове треба казнити због саобраћајне незгоде коју је проузроковало њихово малолетно дете које је без надзора учествовало у саобраћају јер су му

---

<sup>1</sup> Весна Стевановић, судија Апелационог суда у Нишу, Војводе Путника бб, Ниш, Србија, e-mail: [glosarijum@glosarijum.com](mailto:glosarijum@glosarijum.com)

чланови породице својим директним пропустима омогућили да проузрокује саобраћајну незгоду због чијих последица трпи не само њихова него и друге породице.

Непосредан повод за овај рад је породична трагедија која се догодила у БиХ, када је на подручју Грачанице дечак стар 7 година, који је ушао у откључани BMW, упалио га и кренуо уназад и том приликом прегазио и усмртио једноипогодишњег брата.<sup>1</sup>

Циљ нам је да у овом раду ограниченог обима укажемо на поједине нове, до сада непознате или мало познате ситуације у казненом поступку, са којима се у пракси могу наћи али и налазе, пре свега јавни тужиоци који воде истрагу према одредбама Закона о кривичном поступку Републике Српске (даље: ЗКП РС)<sup>2</sup> односно новог Законика о кривичном поступку (даље: ЗКП)<sup>3</sup>, па потом судије које поступају у првостепеној односно другостепеној кривичној материји. Да укажемо како малолетни учесници у саобраћају без обзира што су формално можда извршиоци казног дела (кривичног дела односно прекршаја) могу врло лако да постану жртве неодговорности своје породице. Разлог је неодговорност породице у погледу едукације деце у области саобраћаја, али и због занемаривања малолетне деце од стране родитеља. Немамо претензије да обухватимо све такве ситуације, већ само неке, које су по нашем мишљењу потенцијално најдрастичније.

Због тога, укратко ћемо дати приказ прописа о малолетницима у најважнијим казним законима у Републици Српској односно Републици Србији. Потом ћемо представити значај који се придаје породици у одредбама Закона о безбедности саобраћаја Републике Српске (даље: ЗБС РС) али и Закона о безбедности саобраћаја Републике Србије (даље: ЗБС).

## 2. ПРОПИСИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА МАЛОЛЕТНИКЕ

Казнено законодавство Републике Српске као и Републике Србије у најважнијим прописима из кривичне и прекршајне материје има идентична решења када је у питању старосни узраст деце односно малолетника, њихове одговорности односно неодговорности.

Према одредбама Закона о заштити и поступању са дјецом и малолетницима у кривичном поступку у Републици Српској (даље: Закон о малолетницима РС)<sup>4</sup> и одредбама Закона о прекршајима Републике Српске (даље: ЗОП РС)<sup>5</sup>, а такође, према одредбама Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (даље: ЗМ)<sup>6</sup> и одредбама Закона о прекршајима Републике Србије (даље: ЗОП)<sup>7</sup> малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило 14 година, а није навршило 18 година. Одредбама свих поменутих казних прописа искључена је могућност изрицања кривичних – прекршајних санкција према деци - лицима која у време извршења противправног дела које је у закону предвиђено као кривично дело односно прекршај нису навршила 14 година.

Закон о малолетницима РС као и оба казна прописа у Републици Србији праве разлику у погледу узраста малолетних учинаца кривичних дела односно прекршаја тако што разликују млађе и старије малолетнике. Млађим малолетником сматра се лице које је у време извршења кривичног дела – прекршаја навршило 14 а није навршило 16 година, док је старији малолетник лице које је у време извршење кривичног дела – прекршаја навршило 16 а није навршило 18 година.

Новина је да законодавац у Републици Српској не прави разлику између млађих и старијих малолетника, учинаца прекршаја, те прописује потпуно идентичне прекршајне санкције које се према њима могу применити што је у потпуности другачије решење од законодавног решења које је предвиђао Закон о прекршајима Републике Српске из 2006. године ( Митровић, 2015: 161).

---

<sup>1</sup> <http://www.newsweek.rs/svet/49530-traqedija-u-tuzli-sedmogodisnjak-kolima-pregazio-brata.html>, објављено 4.5.2015., преузето 24.5.2015. године

<sup>2</sup> Закон о кривичном поступку („Сл. гласник Републике Српске“ бр. 53/12).

<sup>3</sup> Законик о кривичном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/12, 101/11, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014).

<sup>4</sup> Закон о заштити и поступању са дјецом и малолетницима у кривичном поступку у Републици Српској („Сл. гласник Републике Српске“ бр. 13/2010 и 61/2013).

<sup>5</sup> Закон о прекршајима („Сл. гласник Републике Српске“ бр. 63/2014).

<sup>6</sup> Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Сл. гласник РС“ бр. 85/05 почео са применом 1.1.2006. године).

<sup>7</sup> Закон о прекршајима („Сл. гласник РС“ бр. 65/2013 почео са применом 1.3.2014. године).

ЗОП РС прописује да за прекршаје деце, лица старости до 14 година у време извршења прекршаја, под условом да су последица пропуштања дужног надзора њихових законских заступника који су били у могућности да такав надзор врше, казниће се њихови законски заступници као да су их сами починили(чл.73.тач.9.). Идентичну одредбу када су деца у питању садржи и ЗОП, односно иде и корак даље па садржи и одредбу којом се проширује одговорност законских заступника али и других лица када су малолетници у питању (чл.72).

Осим ових општих прописа и најважнији прописи из области саобраћаја у Републици Српској односно Републици Србији садрже одредбе којима се прописује могућност кажњавања родитеља, усвојоца, односно стараоца за прекршаје прописа о безбедности саобраћаја на путевима који су учињени као последица пропуштања дужног надзора над својом децом, када су били у могућности да врше такав надзор.

Тако ЗБС РС<sup>1</sup> прописује да : Ако малољетно лице учини радњу која је овим законом утврђена као прекршај, казниће се родитељ, усвојилац, односно старатељ малољетног лица новчаном казном прописаном за учињени прекршај ако је тај прекршај учињен као посљедица пропуста дужног старања о малољетном лицу(чл.127).

У својим одредбама ЗБС<sup>2</sup> прописује могућност одговорности и кажњавања одговорног лица из породице (родитељ, усвојилац, односно старалац) за прекршаје прописа о безбедности саобраћаја на путевима које учини дете односно малолетник, уколико је прекршај учињен због пропуштања дужног надзора, када су били у могућности да такав надзор врше (чл.319.ст.1.и 3). У таквим ситуацијама одговорна лице из породице казниће се новчаном казном за учињени прекршаја, као да су га сами учинили.

### 3. ЗНАЧАЈ ДЕЦЕ И ПОРОДИЦЕ У ЗАКОНИМА О БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА

**ЗБС РС** у својим одредбама нема експлицитног помена породице и њене улоге у саобраћајном образовању и васпитању деце.

У одредбама овог закона деца се помињу на више места у делу који се односи на саобраћајна правила и у делу који се односи на посебне мере безбедности.

*Тако, у погледу одредаба које се односе на саобраћајна правила деца односно малолетници се помињу у појединим одредбама и то:* На јавним путевима забрањено је јахање животиња лицима млађим од 16 година (чл.58.ст.1.), Возач и пратилац запрежног возила могу бити лица која нису млађа од 16 година живота и која су способна да контролишу упрегнуте животиње (чл.69.ст.1.), Лица млађа од 16 година живота могу се превозити на теретним возилима само уз пратњу пунољетног лица и под условом да као и пунолетна лица утоварају, односно истоварају терет или обављају друге радове (чл.79.ст.4.).

У делу који се односи на *Посебне мере безбедности* члан 84 и 85 односи се на учешће деце у саобраћају у својству пешака у дневним и ноћним условима, на обавезе свих учесника у саобраћају према деци и на обавезе основних школа у погледу саобраћаја. Још један члан је значајан који се односи на децу, а то је члан који се односи на школске саобраћајне патроле(члан 86).

За разлику од овог прописа у Републици Српској, **ЗБС** помиње децу и породицу на више места и то: у основним начелима безбедности саобраћаја на путевима, у одредбама које се односе на правила у саобраћају, у одредбама о возачима.

Сматрамо да је изузетно значајно да у *основним начелима* безбедности саобраћаја на путевима ЗБС предвиђа одговорност за спровођење мера саобраћајног образовања и васпитања у циљу стицања знања, вештина и навика неопходних за безбедно учешће деце у саобраћају различитих чиналаца и то: породице (пре свих)– за децу уопште; органа и организација надлежних за бригу о деци – за децу предшколског узраста; органа унутрашњих послова за децу у предшколским установама, основним и

---

<sup>1</sup> Закон о безбједности саобраћаја на путевима Републике Српске („Сл. гласник Републике Српске“ бр. 63/2011 од 21.06.2011.године, ступио на снагу 29.6.2011. осим одредаба чл.29.ст.1.и чл.30.ст.1.и 4. који су ступили на снагу 1.7.2012.).).

<sup>2</sup> Закон о безбедности саобраћаја на путевима Републике Србије („Сл. гласник Републике Србије“ бр. 41/2009, почео са применом 11.12.2009.године, 53/10,101/11,32/13 и 55/14...).

средњим школама на њихов захтев; органа надлежних за послове саобраћаја - у зонама школа; предшколских установа, основних и средњих школа - за реализацију програма образовања и васпитања деце у оквиру својих надлежности, удружења и група грађана који се баве безбедношћу саобраћаја, бригом о деци и омладини (чл.6).

У погледу одредаба - *правила у саобраћају*, ЗБС садржи бројне одредбе које се односе на децу с тим да у појединим одредбама задржава решења из ЗОБСП, у другим одредбама проширује заштиту појединих категорија деце или побољшава заштиту деце. Због ограниченог обима овог рада указаћемо само на поједина решења.

И у погледу одредаба које се односе на кретање пешака дошло је до побољшања заштите деце. У ЗБС је изричито предвиђено да, када се крећу коловозом, пешаци су дужни да се крећу један иза другог, осим лица које води дете млађе од 7 година старости (чл. 93). У таквом случају дете млађе од 7 година старости креће се десно од одрасле особе која треба да дете води за руку, уколико је то могуће због конфигурације терена.

Недавна саобраћајна незгода када је дечак стар 2 године погинуо под точковима теретног возила којим је управљао страни држављанин, а на лицу места је била присутна његова мајка која дете није држала чврсто за руку и под контролом, представља опомену за целокупну јавност у Републици Србији<sup>1</sup>.

ЗБС предвиђа у погледу начина превоза деце на прикључном возилу које вуче трактор да лица која нису навршила 14 година не смеју да се превозе у товарном простору, осим у пратњи пунолетног лица (чл. 116 ст. 4). То је оправдано и неопходно због бројних случајева неодговорног понашања пунолетних лица – углавном родитеља, али и блиских сродника, поготову у сеоским срединама који су олако и без контроле дозвољавали најчешће својој малолетној деци, али и унуцима или деци из фамилије, па и деци из комшилука, да буду на неодговарајући начин смештена у товарном простору прикључног возила, због чега су деца често била жртве у саобраћајним незгодама.

Такође, недавна саобраћајна незгода када је тренер карате клуба, лице у кога родитељи требају да имају поверење када му препуштају децу да их води на такмичење, под дејством алкохола превозио већи број деце смештене у товарном простору прикључног возила на неодговарајући начин и трагичне последице тог догађаја представљају додатну опомену за целокупну јавност у Републици Србији<sup>2</sup>.

Проширена је и заштита деце која се превозе на бициклу, као и додатна заштита деце – млађе од 12 година од стране возача која улазе односно излазе из возила пре него што врата буду затворена и започне кретање возила (чл.120 ст.2).

Ове као и остале одредбе су од значаја за утврђивање да ли постоји допринос на страни тужених возача (пунолетних – малолетних) у поступцима накнаде штете због непоштовања појединих одредаба ЗБС. Са тим новинама могу се сусрести судије које поступају у грађанској материји поводом накнада штете проистекле из саобраћајне незгоде. Све то је могуће без обзира да ли су у питању поступци који су уследили након спроведеног одговарајућег казненог (кривичног односно прекршајног поступка) према малолетницима односно и без спровођења неког од тих поступака уколико је саобраћајну незгоду проузроковало дете узраста до 14 година које није одговорно у било ком казненом поступку.

ЗБС садржи бројне новине и у погледу *одредаба о возачима*. Предвиђена је нова категоризација возачких дозвола у категорије од А-М од значаја за малолетнике, од којих ћемо указати само на неке.

Тако, и малолетнику који испуњава све услове за управљање возилом Б категорије (моторна возила, осим категорије А, А1, А2, АМФ и М, чија највећа дозвољена маса није већа од 3500 кг и која немају више од осам места за седење, не рачунајући седиште за возача), а није навршио 18 година живота, издаће се пробна возачка дозвола кад наврши 17 година, са роком важења од једне године. Међутим, ова категорија возача има бројна ограничења за вожњу у пракси о чему ће у даљем тексту бити више речи.

---

<sup>1</sup> <http://www.tvbest.rs/99526-dvogodisnjak-istrcao-pred-kamion-preminuo-u-bolnicij>, страници приступљено 2.2.2015.

<sup>2</sup> [www.naslovi.net/tema/286621](http://www.naslovi.net/tema/286621) преузето са сајта 18.10.2011.године: Преврнула се тракторска приколица пуна деце – једно дете погинуло, а 14 деце повређено

ЗБС прописује још неке ситуације када се деца, односно малолетници могу појавити као возачи у саобраћају, за које ситуације није прописана категоризација превозних средстава којима они управљају, односно није предвиђена законом било каква категорија возачких дозвола за та превозна средства. То су ситуације: када се деца односно малолетници појављују као возачи запрежног возила – морају бити узраста од најмање 14 година и способни да контролишу упрегнуте животиње; када се деца појављују као возачи бицикла - морају бити узраста од најмање 9 година и могу самостално да управљају бициклом у пешачкој зони, зони успореног саобраћаја, зони “30” и зони школе поред некатегорисаног пута.

Све су то ситуације у којима се са појединим од ових категорија малолетних возача као туженима у поступку накнаде штете, односно са њиховим породицама, пре свега родитељима те категорије учесника у саобраћају самостално односно и са њиховом малолетном децом могу сусрести судије које поступају у грађанској материји поводом накнада штете проистекле из саобраћајне незгоде.

#### 4. ОДГОВОРНОСТ ПОРОДИЦЕ ЗА ПРОПУСТЕ ДЕЦЕ У САОБРАЋАЈУ

У Републици Српској као и у Републици Србији наговештава се кроз одредбе ЗБС РС односно ЗБС могућност прекршајне одговорности породице због пропуштања дужног надзора над својом малолетном децом над којом су могла да воде надзор. О томе је било речи у претходном делу овог рада. Јасно је да је за мање пропусте родитеља у вршењу надзора над својом децом у саобраћају адекватна санкција управо прекршајна санкција, како то прописују и ЗБС РС и ЗБС.

Али у свим тим ситуацијама по правилу, **нико не помиње могућу кривичну одговорност породице малолетног детета која је одговорна** како се то наводи у основним начелима ЗБС за спровођење мера саобраћајног образовања и васпитања у циљу стицања знања, вештина и навика неопходних за безбедно учешће деце у саобраћају.

##### ***Због чега је тако ?***

Све почиње у породици, па би родитељи односно законски заступници требали деци да укажу не само на опште образовање него и на специфичне мере образовања – какво је саобраћајно образовање и васпитање обзиром да смо сви ми, па и деца од најранијег узраста свакодневно учесници у саобраћају. Родитељи пре свих, требали би да кроз разговоре и личним примером образују децу из области саобраћаја од малих ногу, преко предшколског узраста, као ученике основних односно средњих школа на најразличитије начине како да се правилно понашају и учествују у саобраћају: као пешаци (са одраслим члановима породице односно самостално), као возачи бицикла, котуралки, скејтборда, клизаљки, санки, скија..., као возачи трактора, мотокултиватора, мопеда, лаких трицикала, као сапутници у возилу односно на неком од поменутих возила, као возачи путничких возила пре стицања права на управљање возилом односно као пробни возачи. О томе се углавном мало размишља, са децом се још мање на том плану у породици организовано ради.

Поставља се питање како санкционисати родитеље када су због њиховог пропуштања дужности надзора њихова деца проузроковала саобраћајну незгоду са тешким односно најтежим последицама, па су том приликом страдали чланови њихове породице односно друга лица.

Да ли је у таквим ситуацијама адекватно поступање надлежног јавног тужиоца који покреће одговарајући кривични поступак само према малолетном, кривично одговорном учиниоцу кривичног дела или би било од значаја покренути и кривични поступак против законског заступника таквог малолетника односно кривично неодговорног детета.

И док се евентуално може прихватити непокретање кривичног поступка против законског заступника таквог малолетника односно кривично неодговорног детета које је проузроковало саобраћајну незгоду где је дошло до повређивања односно смртне последице другог члана породице, какав је био случај у Грачаници који је иницирао да обрадимо ову тему, сматрамо да је то неприхватљиво у ситуацији када је због пропуста дужног надзора од стране одговорног лица из породице малолетник проузроковао саобраћајну незгоду у којој је друго лице задобило тешке телесне повреде или смртно настрадало.

Такве ситуације су се догађале и у Републици Србији, када малолетници управљају моторним возилима без дозволе односно пре стицања права на управљања моторним возилом одређене категорије, па проузрокују саобраћајне незгоде са најтежим последицама<sup>1</sup>.

А после почетка примене ЗБС јавили су се и нови, до сада непознати проблеми у пракси у вези са појединим новинама када су у питању нове категорије возача и то возачи са пробном возачком дозволом.

Нажалост, њима је пажња посвећена само када проузрокују саобраћајне незгоде са тешким односно најтежим последицама – саобраћајне незгоде са смртним последицама у граду и на отвореном путу, у касним ноћним сатима, у којим саобраћајним незгодама су жртве углавном биле младе особе, што је и медијски били пропраћено са изузетном пажњом<sup>2</sup>.

ЗБС познаје **две категорије лица којима се издаје пробна возачка дозвола** – малолетна лица – млађа од 18 година и пунолетна лица – која су навршила 18 година, а која први пут стичу право на управљање моторним возилима "Б" категорије.

За обе категорије лица у једном делу важе идентичне одредбе – да им се пробна возачка дозвола издаје са роком важења од једне године, да се пробна возачка дозвола може користити само у Републици Србији, да возач који има пробну возачку дозволу не сме да управља моторним возилом у периоду од 23,00 до 5,00 сати, користи телефон и друга средства за комуникацију за време вожње и да се не сме кретати брзином већом од 90% од брзине која је дозвољена на делу пута којим се креће, као и да моторно возило, којим управља возач који има пробну возачку дозволу, мора бити означено посебном ознаком "П", која мора бити на видљивом месту са предње и задње стране возила. Ова одредба је примењива у пракси, јер је донет подзаконски пропис који се односи на посебне услове о изгледу, техничким карактеристикама и начину постављања посебне ознаке на возилу којим управља возач коме је издата пробна возачка дозвола<sup>3</sup>.

Разлика између ове две групе лица је због тога што малолетно лице које је навршило 17 година, а коме је издата пробна возачка дозвола Б категорије **не сме** да започне и управља возилом без надзора лица у возилу које има возачку дозволу Б категорије у трајању од најмање пет година и што **лице које врши надзор** дужно је да се стара да (малолетни) возач возилом управља на безбедан начин и у складу са прописима.

У казним одредбама ЗБС (чл.331. – 336. и чл.338.) прописани су и одређени прекршаји које због непоштовања појединих одредаба чл.182 чине возачи односно лица која поступе супротно појединим одредбама. Те одредбе односе се на обе категорије возача са пробном возачком дозволом. Поједине од тих одредаба односе се и на лица која пропусте да врше надзор над малолетним возачима са пробном возачком дозволом а која су дужна да се старају да возач возилом управља на безбедан начин и у складу са прописима (чл.182.ст.6.ЗБС)<sup>4</sup>. Осим ове одредбе значајна је одредба чл.187 ст.4. ЗБС којом је у тачки 7. и 8. прописано да возач са пробном возачком дозволом и лице које надзире возача са пробном возачком дозволом, када учествује у саобраћају не сме да има у

---

<sup>1</sup> <http://91.222.6.88/vesti/srbija.73.html:392901-Sabac-Maloletnik-kolima-usmrtio-coveka-u-dvoristu>, објављено 15. августа 2012, преузето са сајта: 24.5.2015.

<sup>2</sup> [www.rts.rs](http://www.rts.rs). Преузето са сајта 18.10.2011.: Тешка несрећа код Крагујевца - Несрећа се догодила сат иза поноћи, када се преврнуо аутомобил у којем је било седам особа, саопштила је крагујевачка полиција. Како је наведено у саопштењу, С.П. је била у аутомобилу марке "голф" којим је управљао Марко С. (18) из Крагујевца. Осамнаестогодишњак је поседовао пробну возачку дозволу и није имао право управљања возилом после 23 часа.

<sup>3</sup> Правилник о посебној ознаци на возилу којим управља лице са пробном возачком дозволом, („Службени гласник РС“, бр. 22/2011 од 31.3.2011.ступило на снагу 8.4.2011).

<sup>4</sup> Видети одредбе чл.332.ст.1.тач.75- предвиђено искључиво кажњавање лица која пропусте да врше надзор над малолетним возачима са пробном возачком дозволом, чл.334.ст.1.тач.44. - предвиђено кумулативно кажњавање возача са пробном возачком дозволом и лица које га надзире због тога што моторно возило, којим управља возач који има пробну возачку дозволу, није било означено посебном ознаком "П", која мора бити на видљивом месту са предње и задње стране возила, иако је законска обавеза да возило којим управља такав возач мора бити означено посебном ознаком "П". Обе одредбе имају и став 2. којим је прописано теже кажњавање - уколико је лице извршењем прекршаја из става 1. овог члана изазвало непосредну опасност за другог учесника у саобраћају, или проузроковало саобраћајну незгоду, односно прибавило себи или другом противправну имовинску или другу корист.



организму психоактивних супстанци или алкохола или да показује знаке поремећаја, које су последица конзумирања алкохола и/или психоактивних супстанци<sup>1</sup>.

Питање могуће кривичне одговорности чланова породице, пре свих родитеља – законских заступника возача са пробном возачком дозволом који проузрокују саобраћајну незгоду од посебног је значаја када су у питању малолетна лица. Разлог је тај што број саобраћајних незгода које су проузроковали малолетни возачи са пробном возачком дозволом у протеклом периоду је био више него довољан да изазове и кривично правну реакцију и у односу на лица која су дужна да врше надзор над малолетним возачима са пробном возачком дозволом.

Како правно квалификовати ове ситуације у кривично-правном смислу? У том погледу за сада, не постоје правноснажне одлуке у судској пракси.

Посебно питање, је и питање одговорности лица које у вожњи надзире возача са пробном возачком дозволом који управља возилом под дејством алкохола и/ или психоактивних супстанци.

Могуће је да родитељ, односно законски заступник ових категорија учесника у саобраћају, а пре свих малолетних пробних возача, не извршава правилно надзор било да толерише управљање возилом од стране малолетног возача са пробном возачком дозволом под дејством алкохола и/ или психоактивних супстанци односно да није ни присутан у возилу, а та категорија пробних возача проузрокује саобраћајну незгоду.

Ово су са кривичноправног аспекта недефинисане ситуације, осим што би се под посебним условима могло процењивати да ли радње лица које је дужно да надзире пробног возача а подстиче га да конзумира алкохол и да у таквом стању вози могу представљати подстрекавање на вршење кривичног дела.

У погледу одговорности родитеља или законског заступника који није у возилу и не надзире малолетног пробног возача, сматрамо да би се решење могло пронаћи кроз став судске праксе да власник возила може бити одговоран и кад не управља возилом, ако је возило без надзора препустио на управљање малолетним лицима<sup>2</sup>.

Посебна одговорност лежи на надлежном јавном тужиоцу, који би поводом кривичне пријаве поднете против возача са пробном возачком дозволом због извршеног неког од облика кривичног дела угрожавање јавног саобраћаја требало да предузме иницијативе и према лицу задуженом да пробног возача надзире у вожњи. У случају да такве иницијативе јавног тужиоца нема, судови неће бити у прилици да се изјасне у овим ситуацијама.

## 5. ЗАКЉУЧАК

Највећу одговорност за правилно понашање деце као учесника у саобраћају сноси њихова породица, пре свега њихови родитељи односно старатељи.

Позитивни прописи Републике Српске и Републике Србије у својим одредбама предвидели су могућу прекршајну одговорност законских заступника малолетника због пропуштања дужног надзора над својом малолетном децом када учествују у саобраћају, над којом су могла да воде надзор.

Указали смо и на неке нове ситуације у саобраћају у којима се деца - малолетници појављују као пробни возачи и довели у везу њихову кривичну одговорност са питањем могуће кривичне одговорности њихових родитеља односно старатеља који не воде дужну пажњу над својом малолетном децом, због чега су деца суштински жртве неодговорности своје породице.

У наредном периоду **неопходна је: боља координација рада полиције и јавног тужилаштва**, јер без подношења кривичне пријаве не само против возача са пробном возачком дозволом због извршеног

---

<sup>1</sup> У казним одредбама ЗБС (чл.331. – 336. и чл.338.) прописани су и одређени прекршаји које због непоштовања појединих одредаба чл.187 ст.4.ЗБС чине обе категорије возача са пробном возачком дозволом односно лица која надзире возача са пробном возачком дозволом који поступе супротно појединим одредбама.

<sup>2</sup> Илија Симић, Кривични закон Републике Србије Практична примена, Пословна политика, Београд, 2006, 365. - У ситуацији када је возач своја запрежна кола поверио деци и при томе дошло до пада деце с кола и смрти једног детета имало сматрати да је власник учинио кривично дело угрожавања јавног саобраћаја без обзира на то што није био непосредни учесник у саобраћају.

неког од облика кривичног дела угрожавање јавног саобраћаја него и према лицу задуженом да возача са пробном возачком дозволом надзире у вожњи, кад за то постоје услови, надлежни судови неће бити у прилици ни да заузму одговарајуће ставове, а самим тим неће бити могуће ни да се формира одговарајућа судска пракса.

Република Српска као ни Република Србија нису толико богате да могу да дозволе да било које дете настрада као учесник у саобраћају а да за то нико не сноси одговорност. Али имају и обавезу да заштити децу од неодговорности чланова њихових породица који не врше одговарајући надзор над својом децом која учествују у саобраћају због чега деца постају жртве неодговорности своје породице.

## 6. ЛИТЕРАТУРА

- [1]. Митровић, Љ.(2015) Алтернативне мјере и прекршајне санкције у најновијем Закону о прекршајима Републике Српске, Зборник радова Малолетници као учиниоци и као жртве кривичних дела и прекршаја, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Палић, 157-168.
- [2]. Симић, И., (2006) Кривично закон Републике Србије Практична примена, Пословна политика, Београд., стр. 365.
- [3]. Закон о кривичном поступку, „Сл. гласник Републике Српске“ бр. 53/12
- [4]. Законик о кривичном поступку, „Сл. гласник РС“ бр. 72/12, 101/11, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014
- [5]. Закон о заштити и поступању са дјецом и малолетницима у кривичном поступку у Републици Српској, „Сл. гласник Републике Српске“ бр. 13/2010 и 61/2013
- [6]. Закон о прекршајима, „Сл. гласник Републике Српске“ бр. 63/2014
- [7]. Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, „Сл. гласник РС“ бр. 85/05 почео са применом 1.1.2006. године
- [8]. Закон о прекршајима, „Сл. гласник РС“ бр. 65/2013 почео са применом 1.3.2014. године
- [9]. Закон о безбједности саобраћаја на путевима Републике Српске, „Сл. гласник Републике Српске“ бр. 63/2011 од 21.06.2011.године, ступио на снагу 29.6.2011. осим одредаба чл.29.ст.1.и чл.30.ст.1.и 4. који су ступили на снагу 1.7.2012.
- [10]. Закон о безбедности саобраћаја на путевима Републике Србије, „Сл. гласник Републике Србије“ бр. 41/2009, почео са применом 11.12.2009.године, 53/10,101/11,32/13, 55/14
- [11]. Правилник о посебној ознаци на возилу којим управља лице са пробном возачком дозволом, „Службени гласник РС“, бр. 22/2011од 31.3.2011.ступио на снагу 8.4.2011.
- [12]. <http://www.newsweek.rs/svet/49530-tragedija-u-tuzli-sedmogodisnjak-kolima-pregazio-brata.html>, објављено 4.5.2015., преузето 24.5.2015.године
- [13]. <http://www.tvbest.rs/99526-dvogodisnjak-istrcao-pred-kamion-preminuo-u-bolnici>, страници приступљено 2.2.2015.
- [14]. [www.naslovi.net/tema/286621](http://www.naslovi.net/tema/286621) преузето са сајта 18.10.2011.године: Преврнула се тракторска приколица пуна деце – једно дете погинуло, а 14 деце повређено
- [15]. <http://91.222.6.88/vesti/srbija.73.html:392901-Sabac-Maloletnik-kolima-usmrtio-coveka-u-dvoristu>, објављено 15. августа 2012, преузето са сајта: 24.5.2015.
- [16]. [www.rts.rs](http://www.rts.rs). Преузето са сајта 18.10.2011.: Тешка несрећа код Крагујевца - Несрећа се догодила сат иза поноћи, када се преврнуо аутомобил у којем је било седам особа, саопштила је крагујевачка полиција. Како је наведено у саопштењу, С.П. је била у аутомобилу марке "голф" којим је управљао Марко С. (18) из Крагујевца. Осамнаестогодишњак је поседовао пробну возачку дозволу и није имао право управљања возилом после 23 часа.